Kestävän tulevaisuuden indikaattorit

Erkka Laininen, OKKA-säätiö

- Uudistus OKKA-säätiön ylläpitämään kestävän kehityksen sertifiointiin
- Perustana uudistava oppimisen, tulevaisuudentutkimuksen ja organisaation kehittämisen teoriat
- Otettu käyttöön ammatillisissa oppilaitoksissa vuoden 2020 alussa
- Vapaa sivistystyö muutoksentekijänä -koulutus:
  - Indikaattoreihin tutustuminen
  - Vapaan sivistystyön version yhteiskehittely
  - Pilotointi kevät/alkusyksy 2020 (12 oppilaitosta/järjestötoimijaa)
  - Toisen vaiheen pilotointi meneillään

OKKA

	INDIKAATTORI	TOISINTAVA	ENNAKOIVA	UUDISTAVA
OPETUS	1. Koulutuksen tavoitteet	TÄYDENTÄVÄ	AVARTAVA	KYSEENALAISTAVA
	2. Kestävyystaitojen oppiminen	TIETO JA TOIMINTA	KRIITTISYYS, ARVOT, TUNTEET	EKOSOSIAALINEN SIVISTYS
	3. Oppimisympäristöt	KULTTUURIIN SOPEUTUMINEN	KESTÄVÄT TOIMINTATAVAT	KULTTUURIN UUDISTAMINEN
TOIMINTAKULTTUURI	4. Oppiva yhteisö ja kumppanuudet	YKSILÖN MUKAUTUMINEN	YHTEISÖN OPPIMINEN	UUDISTAVAT KUMPPANUUDET
	5. Oppilaitoksen ympäristövastuu	NORMIEN VAATIMUKSET	LÄPÄISEVÄ YMPÄRISTÖVASTUU	KIERTOTALOUS, HIILINEUTRAALIUS
	6. Yhteisön hyvinvointi	FYYSINEN YMPÄRISTÖ	YHTEISÖLLISYYS JA OSALLISUUS	MYÖTÄTUNTO, MERKITYKSET
JOHTAMINEN	7. Oppilaitoksen strategia	REAGOIVUUS, SÄILYTTÄVYYS	ENNAKOIVUUS, UUDISTAVUUS	TULEVAISUUS, KESTÄVYYS
	8. Johtaminen	TUOTTAVUUS, KONTROLLI	MUUTOS, MONINAISUUS	ARVOT, VISIOT, VERKOSTOT
	9. Henkilöstön osaaminen	TYÖN PERUSTAIDOT	KESTÄVYYSOSAAMINEN	EKOSOSIAALINEN SIVISTYS
	10. Toiminnan arviointi ja kehittäminen	MITTAREIDEN MÄÄRITTELY	KEHITTÄMISEN KULTTUURI	KUMPPANEIDEN OSALLISUUS

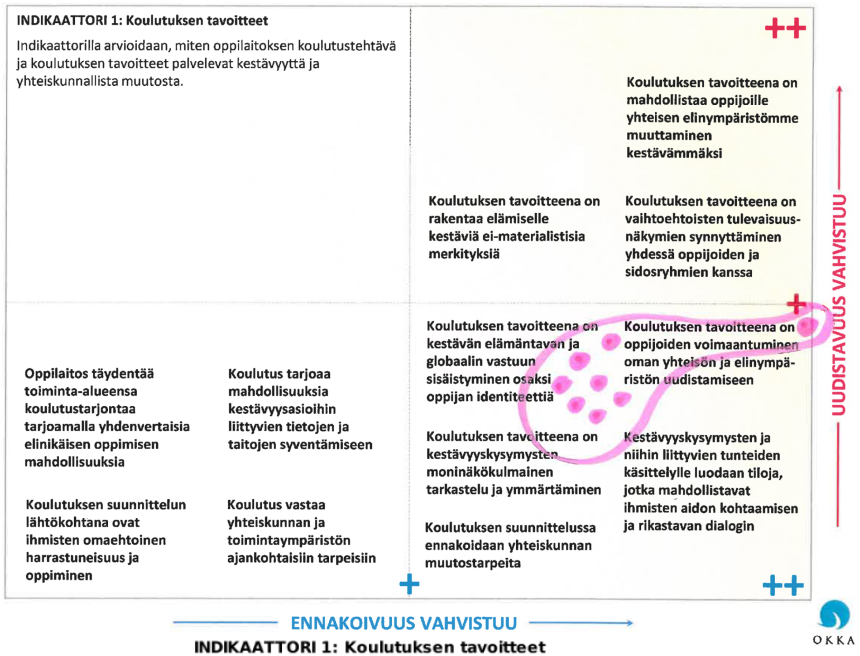
INDIKAATTORI 1: Koulutuksen tavoitteet
Indikaattorilla arvioidaan, miten oppilaitoksen koulutustehtävä ja koulutuksen tavoitteet palvelevat kestävyyttä ja yhteiskunnallista muutosta.
++
Koulutuksen tavoitteena on mahdollistaa oppijoille yhteisen elinympäristömme muuttaminen kestävämmäksi
Koulutuksen tavoitteena on rakentaa elämiselle kestäviä ei-materialistisia merkityksiä
Koulutuksen tavoitteena on vaihtoehtoisten tulevaisuus-näkymien synnyttäminen yhdessä oppijoiden ja sidosryhmien kanssa
+
Koulutuksen tavoitteena on kestävän elämäntavan ja globaalin vastuun sisäistyminen osaksi oppijan identiteettiä
Koulutuksen tavoitteena on oppijoiden voimaantuminen oman yhteisön ja elinympä-ristön uudistamiseen
Koulutuksen tavoitteena on kestävyyskysymysten moninäkökulmainen tarkastelu ja ymmärtäminen
Kestävyyskysymysten ja niihin liittyvien tunteiden käsittelylle luodaan tiloja, jotka mahdollistavat ihmisten aidon kohtaamisen ja rikastavan dialogin
Koulutuksen suunnittelussa ennakoidaan yhteiskunnan muutostarpeita
Oppilaitos täydentää toiminta-alueensa koulutustarjontaa tarjoamalla yhdenvertaisia elinikäisen oppimisen mahdollisuuksia
Koulutus tarjoaa mahdollisuuksia kestävyysasioihin liittyvien tietojen ja taitojen syventämiseen
Koulutuksen suunnittelun lähtökohtana ovat ihmisten omaehtoinen harrastuneisuus ja oppiminen
Koulutus vastaa yhteiskunnan ja toimintaympäristön ajankohtaisiin tarpeisiin
+
++
UUDISTAVUUS VAHVISTUU
ENNAKOIVUUS VAHVISTUU

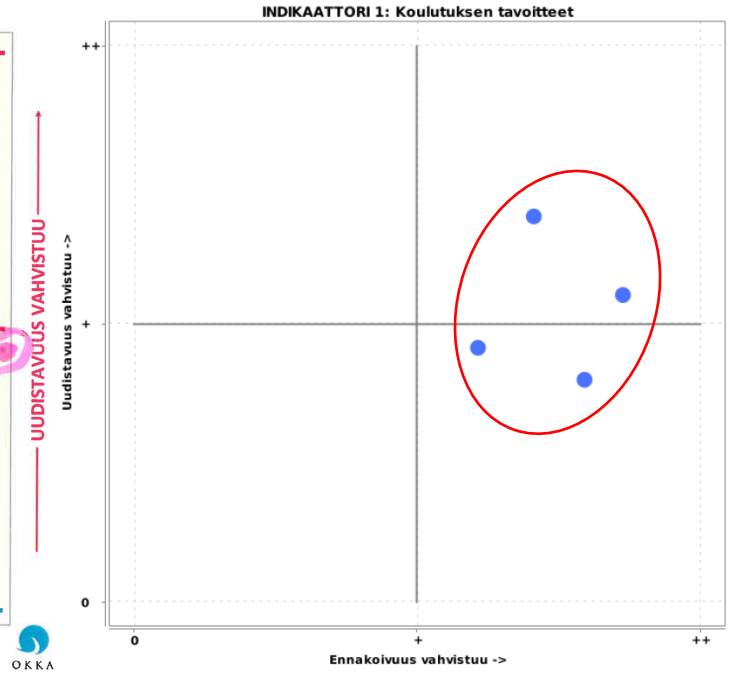
INDIKAATTORI 1: Koulutuksen tavoitteet
Uudistavuus vahvistuu ->
Ennakoivuus vahvistuu ->
++
+
0
OKKA

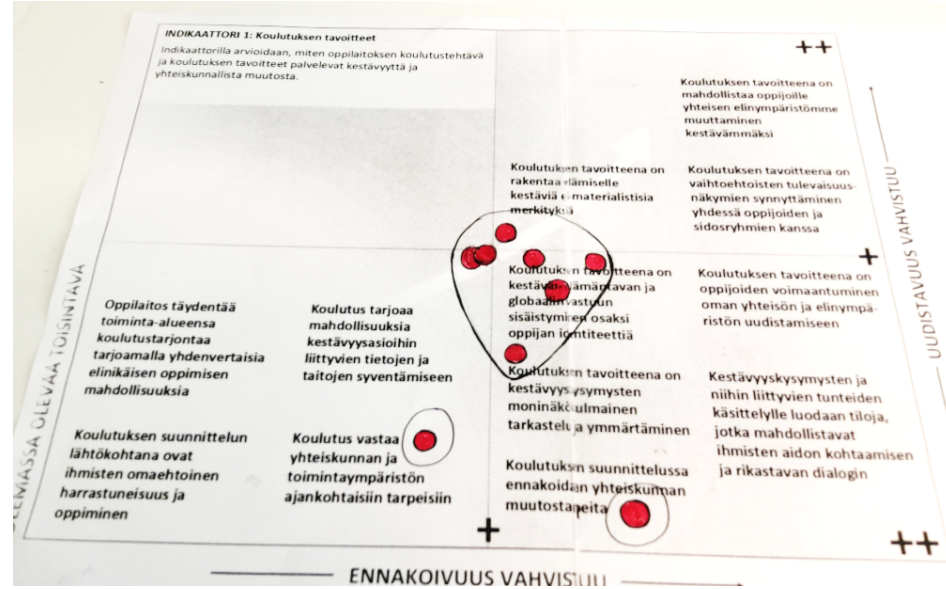
INDIKAATTORI 1: Koulutuksen tavoitteet
Indikaattorilla arvioidaan, miten oppilaitoksen koulutustehtävä ja koulutuksen tavoitteet palvelevat kestävyyttä ja yhteiskunnallista muutosta.
++
Koulutuksen tavoitteena on mahdollistaa oppijoille yhteisen elinympäristömme muuttaminen kestävämmäksi
Koulutuksen tavoitteena on rakentaa elämiselle kestäviä ei-materialistisia merkityksiä
Koulutuksen tavoitteena on vaihtoehtoisten tulevaisuus-näkymien synnyttäminen yhdessä oppijoiden ja sidosryhmien kanssa
+
Koulutuksen tavoitteena on kestävän elämäntavan ja globaalin vastuun sisäistyminen osaksi oppijan identiteettiä
Koulutuksen tavoitteena on oppijoiden voimaantuminen oman yhteisön ja elinympä-ristön uudistamiseen
Koulutuksen tavoitteena on kestävyyskysymysten moninäkökulmainen tarkastelu ja ymmärtäminen
Kestävyyskysymysten ja niihin liittyvien tunteiden käsittelylle luodaan tiloja, jotka mahdollistavat ihmisten aidon kohtaamisen ja rikastavan dialogin
Koulutuksen suunnittelussa ennakoidaan yhteiskunnan muutostarpeita
Oppilaitos täydentää toiminta-alueensa koulutustarjontaa tarjoamalla yhdenvertaisia elinikäisen oppimisen mahdollisuuksia
Koulutus tarjoaa mahdollisuuksia kestävyysasioihin liittyvien tietojen ja taitojen syventämiseen
Koulutuksen suunnittelun lähtökohtana ovat ihmisten omaehtoinen harrastuneisuus ja oppiminen
Koulutus vastaa yhteiskunnan ja toimintaympäristön ajankohtaisiin tarpeisiin
+
++
UUDISTAVUUS VAHVISTUU
ENNAKOIVUUS VAHVISTUU

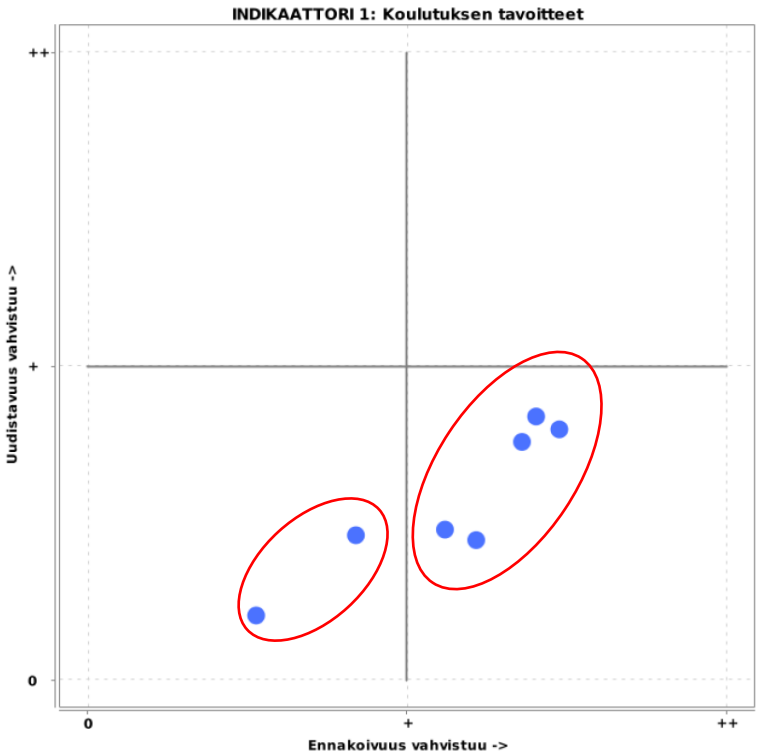
INDIKAATTORI 1: Koulutuksen tavoitteet
Uudistavuus vahvistuu ->
Ennakoivuus vahvistuu ->
++
+
0

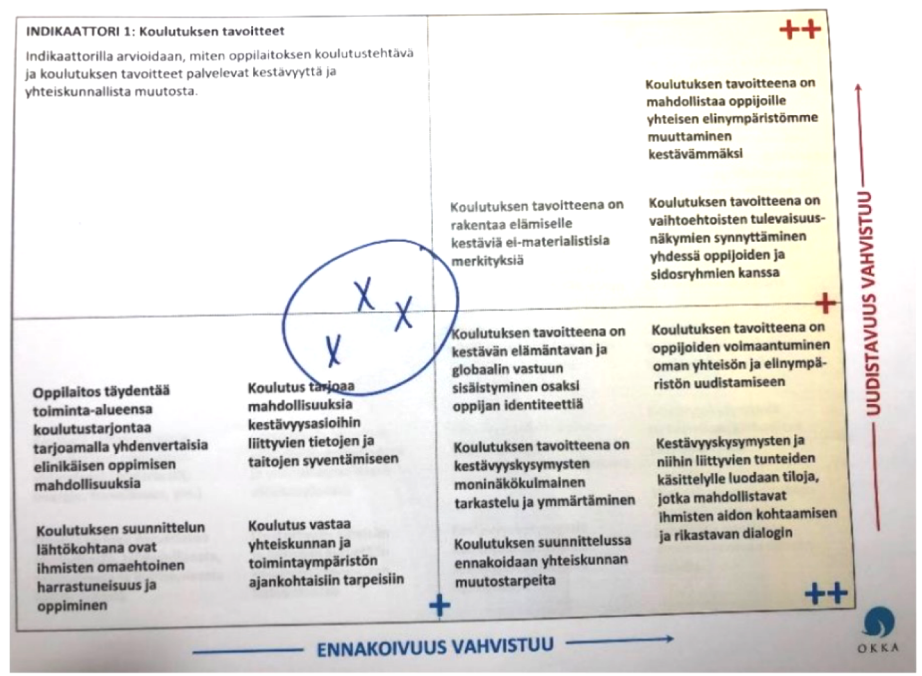
INDIKAATTORI 1: Koulutuksen tavoitteet
Indikaattorilla arvioidaan, miten oppilaitoksen koulutustehtävä ja koulutuksen tavoitteet palvelevat kestävyyttä ja yhteiskunnallista muutosta.
++
Koulutuksen tavoitteena on mahdollistaa oppijoille yhteisen elinympäristömme muuttaminen kestävämmäksi
Koulutuksen tavoitteena on rakentaa elämiselle kestäviä ei-materialistisia merkityksiä
Koulutuksen tavoitteena on vaihtoehtoisten tulevaisuus-näkymien synnyttäminen yhdessä oppijoiden ja sidosryhmien kanssa
+
Koulutuksen tavoitteena on kestävän elämäntavan ja globaalin vastuun sisäistyminen osaksi oppijan identiteettiä
Koulutuksen tavoitteena on oppijoiden voimaantuminen oman yhteisön ja elinympä-ristön uudistamiseen
Koulutuksen tavoitteena on kestävyyskysymysten moninäkökulmainen tarkastelu ja ymmärtäminen
Kestävyyskysymysten ja niihin liittyvien tunteiden käsittelylle luodaan tiloja, jotka mahdollistavat ihmisten aidon kohtaamisen ja rikastavan dialogin
Koulutuksen suunnittelussa ennakoidaan yhteiskunnan muutostarpeita
Oppilaitos täydentää toiminta-alueensa koulutustarjontaa tarjoamalla yhdenvertaisia elinikäisen oppimisen mahdollisuuksia
Koulutus tarjoaa mahdollisuuksia kestävyysasioihin liittyvien tietojen ja taitojen syventämiseen
Koulutuksen suunnittelun lähtökohtana ovat ihmisten omaehtoinen harrastuneisuus ja oppiminen
Koulutus vastaa yhteiskunnan ja toimintaympäristön ajankohtaisiin tarpeisiin
+
++
UUDISTAVUUS VAHVISTUU
ENNAKOIVUUS VAHVISTUU
OKKA

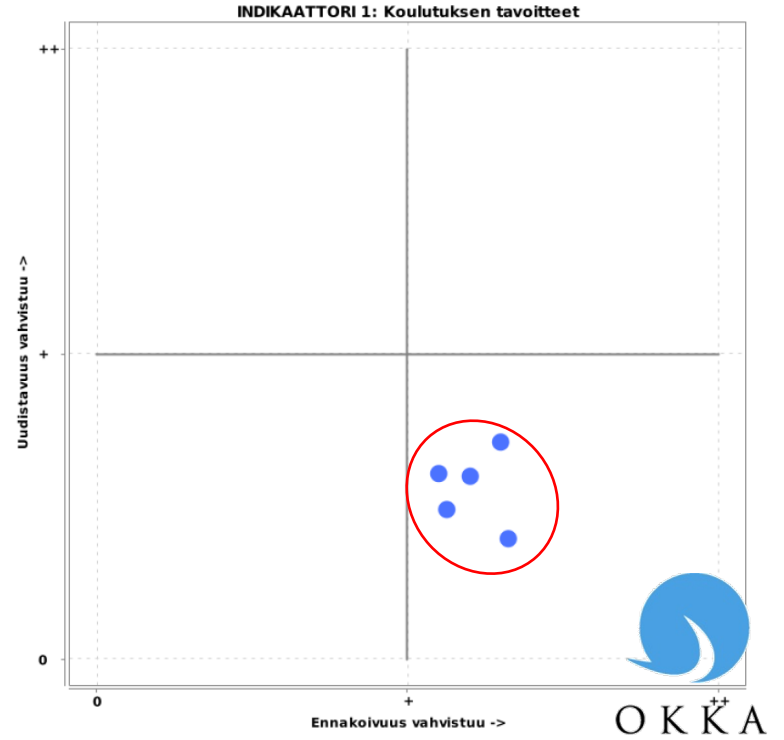
INDIKAATTORI 1: Koulutuksen tavoitteet
Uudistavuus vahvistuu ->
Ennakoivuus vahvistuu ->
++
+
0
OKKA

OKKA

PILOTOINNIN PALAUTE: Viisi pointtia

Indikaattorit soveltuivat hyvin vst:n toiminnan arviointiin.

Tukidiojen kuvauksissa oli liian paljon hankalia käsitteitä.

Tukimateriaali oli hyödyllistä, mutta sitä oli liikaa ja avaukset olisivat voineet olla konkreettisempia.

Oppilaitoksen sijoittamista arviointitasolle vaikeuttivat arvioinnin ristiriitaisuus ja moniulotteisuus.

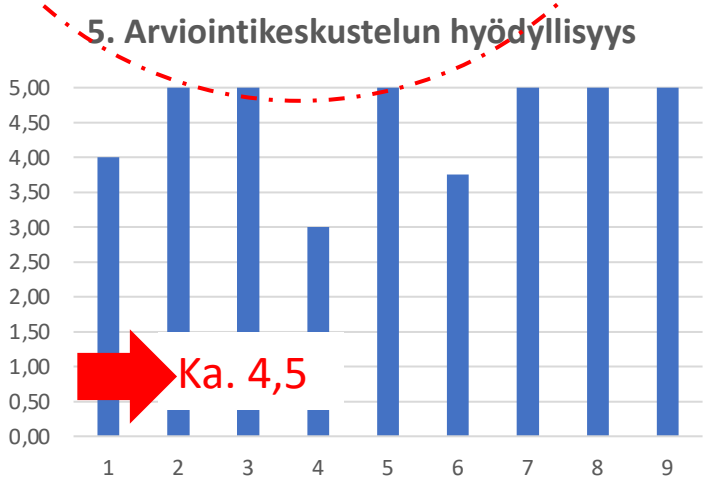

Yhteisen arvioinnin kautta lisääntyi ymmärrys organisaation toiminnasta ja kehittämistavoitteista.

TAULUKKO: Ehdotus vapaan sivistystyön kestävän tulevaisuuden indikaattoreiksi (OKKA-säätiö 23.11.2020).

Indikaattori	Olemassa olevaa toisintava	Tulevaisuutta ennakoiva	Yhteiskuntaa uudistava
OPETUS	• Tieto luonnosta, yhteiskunnasta ja kestävyydestä	• Kokemuksellisen ympäristösuhteen rakentaminen	• Elämää kannattelevien merkitysten synnyttäminen
	• Tieto vaikuttamisen mahdollisuuksista	• Ihmisen suhde aikaan, paikkaan ja luontoon	• Vaihtoehtoisten tulevaisuuksien kuvittelu
	• Kestävien toimintatapojen oppiminen	• Kriittisen ja eettisen ajattelun vahvistaminen	• Muutoksen tekeminen yhteiskunnassa
TOIMINTA-KULTTUURI	• Ympäristövastuullisuus käytäntöinä ja ohjeina	• Ympäristövastuu ja eettisyys kaikessa toiminnassa	• Hiilineutraali oppilaitos osana kiertotaloutta
	• Terveys ja turvallisuus hyvinvoinnin perustana	• Vuorovaikutus, osallisuus ja yhteisöllisyys	• Myötätunto, ihmisten saama arvo ja tunnustus
	• Yhteisö toimii sääntöjen ja ohjeiden mukaan	• Yhteisö rakentaa oppilaitoksen toimintakulttuuria	• Yhteisö uudistaa kulttuuria kumppaneiden kanssa
JOHTAMINEN	• Keskiössä nykyisen toiminnan tuottavuus	• Suuntaajana ennakointi ja uudistuminen	• Päämääränä kestävän tulevaisuuden rakentaminen
	• Johdon asettamat tavoitteet ja tehtävät	• Yhdessä rakennetut tavoitteet ja itseohjautuvuus	• Toimintaa ohjaavat yhteiset arvot ja visiot
	• Toiminta rakentuu yksilöiden osaamiselle	• Moninainen oppiva yhteisö tärkeimpänä voimavarana	• Verkostot oppimisen ja uudistumisen resurssina

ESITIETOKYSELYN ARVIOINTIVÄITTÄMÄT (toteutus soveltaen omana kyselynä opetushenkilöstölle ja hallintohenkilöstölle

OPETUS

Miten laajasti seuraavat tavoitteet toteutuvat omassa opetuksessasi /oppilaitoksesi opetuksessa? 1 = toteutuu heikosti, 2 = toteutuu jossain määrin, 3 = toteutuu melko hyvin, 4 = toteutuu erittäin hyvin

1. Tiedon lisääminen luonnosta, yhteiskunnasta ja kestävän kehityksen kysymyksistä
2. Yksilön vaikuttamisen mahdollisuudet ilmastonmuutokseen tai muihin kestävyyskysymyksiin
3. Kestävien toimintatapojen oppiminen opetuksen yhteydessä
4. Kokemuksellisen suhteen rakentaminen luontoon ja ympäristöön
5. Ihmisen ja luonnon vuorovaikutusten tai paikallisen ja globaalin välisten kytkentöjen tarkastelu
6. Em. vuorovaikutuksiin ja kytkentöihin liittyvien arvojen ja eettisten valintojen pohtiminen
7. Tunteiden ja kokemusten ja jakaminen ja merkityksellisen elämän lähteiden tunnistaminen
8. Toivottavien tulevaisuuksien kuvittelu ja voimaantuminen käyttämään niitä tulevaisuuden tekemiseen
9. Mahdollisuuksien tarjoaminen oppijoille muutoksen tekemiseen ympäröivässä yhteiskunnassa

TOIMINTAKULTTUURI

Miten hyvin oppilaitoksesi toimintakulttuurissa toteutuvat seuraavat asiat? 1 = toteutuu heikosti, 2 = toteutuu jossain määrin, 3 = toteutuu melko hyvin, 4 = toteutuu erittäin hyvin

1. Oppilaitoksella on ohjeet ja käytännöt kierrätyksen ja energiansäästön toteutukseen
2. Ympäristövastuullisuus ja eettisyys toteutuvat läpäisevästi yhteisön jäsenten päivittäisessä toiminnassa
3. Oppilaitos tavoittelee hiilineutraaliutta ja kytkeytyy osaksi alueensa kiertotaloutta
4. Oppilaitoksen työ- ja oppimisympäristö on terveellinen ja turvallinen
5. Oppilaitoksen arjessa toteutuvat vuorovaikutus, osallisuus ja yhteisöllisyys
6. Oppilaitoksen arjessa osoitetaan myötätuntoa ja ihmiset saavat arvostusta omana itsenään
7. Henkilöstö ja opiskelijat toimivat oppilaitoksen sääntöjen ja ohjeiden mukaan
8. Henkilöstö ja opiskelijat osallistuvat oppilaitoksen toimintakulttuurin kehittämiseen
9. Henkilöstö ja opiskelijat osallistuvat kulttuurin tekemiseen ja uudistamiseen paikallisissa yhteisöissä

JOHTAMINEN

Miten vahvasti oppilaitoksesi johtaminen perustuu seuraaviin asioihin? 1 = ei lainkaan, 2 = jonkin verran, 3 = melko paljon, 4 = hyvin paljon

1. Johtamisen keskiössä on nykyisen toiminnan tuottavuus
2. Johtamista suuntaa tulevaisuuden ennakointi ja oppilaitoksen uudistuminen
3. Johtamista ohjaa päämäärä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta
4. Johto asettaa tavoitteet ja määrittelee henkilöstön tehtävät
5. Tavoitteet rakennetaan yhdessä henkilöstön kanssa ja niiden toteutus on itseohjautuvaa
6. Toimintaa ohjaavat henkilöstön kanssa yhdessä laaditut arvot ja visiot
7. Toiminta rakentuu yksilöiden osaamisen hyödyntämiselle
8. Moninainen oppiva yhteisö on toiminnan tärkein voimavara
9. Verkostot ja kumppanuudet toimivat oppimisen ja uudistumisen resurssina

OKKA

OPETUS

Kuvitteellinen esimerkki esitietokyselyn vastausten visualisoinnista. Ympyrän koko ja värin tummuus havainnollistavat ko. väittämään liittyvien vastausten keskiarvoa.

Esitystä on täydennetty vastausten keskiarvo- ja jakaumatiedoilla.

UUDISTAVA

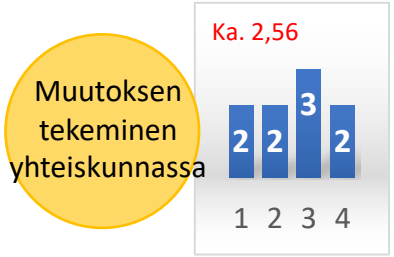

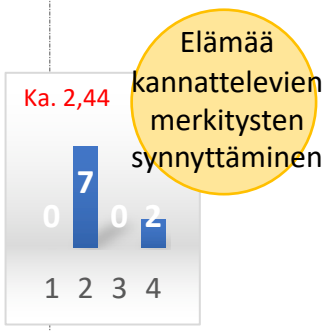

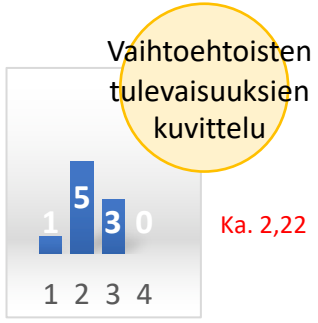

TOISINTAVA

ENNAKOIVA

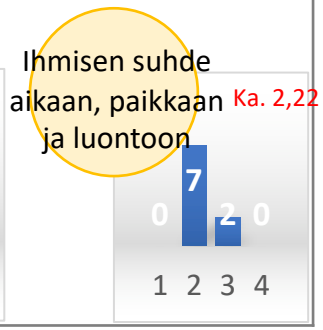

OKKA